

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1. Produktidentifikator

Blandingens handelsnavn eller betegnelse	LPS® LST
Registreringsnummer	-
Synonymer	Ingen.
Delnummer	M01928, M01905, M01955
Udstedelsesdato	21-September-2017
Versionsnummer	01

1.2. Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes

Identificerede anvendelser	Et industrielt penetreringsmiddel, der er beregnet til at gennemtrænge rust og løsne bolte, som sidder fast såvel som andet udstyr beskadiget af korrosion.
Anvendelser, der frarådes	Ingen kendte.

1.3. Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet

Leverandør navn	ITW Spraytec Nordic
Adresse	Priorsvej 36
By	8600 Silkeborg
Land	Danmark
In Case of Emergency	Tel: +45 8682 64444 +001 703-527-3887
Producent	
Virksomhedens navn	Rocol
Adresse	Rocol House Swillington Leeds LS26 8BS Det Forenede Kongerige Tel: +44 (0) 113 232 2700 Fax: +44 (0) 113 232 2740
e-mail	lpssds@itwprobrands.com

PUNKT 2: Fareidentifikation

2.1. Klassificering af stoffet eller blandingen

Blandingen er blevet vurderet og/eller testet for fysiske, sundhedsmæssige og miljømæssige farer, og følgende klassificering gælder.

Klassificering i henhold til direktiv 67/548/EØF eller direktiv 1999/45/EF med senere ændringer

Klassificering Xn;R65

Den fulde ordlyd af alle R-sætninger findes under punkt 16.

Klassificering i henhold til forordning (EF) nr. 1272/2008 med senere ændringer

Sundhedsfarer	Aspirationsfare	Kategori 1	H304 - Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
----------------------	-----------------	------------	--

Fareresumé

Fysiske farer	Ikke klassificeret for fysiske farer.
Sundhedsfarer	Farlig: kan give lungeskade ved indtagelse. Erhvervsmæssig eksponering for stoffet eller blandingen kan forårsage uønskede sundhedsmæssige virkninger.
Miljøfarer	Ikke klassificeret for miljøfarer.
Specifikke farer	Ingen kendte.
Vigtigste symptomer	Aspiration kan forårsage lungeødem og pneumonitis.

2.2. Mærkningselementer

Mærkning i henhold til forordning (EF) nr. 1272/2008 med ændringer

Indeholder: BENZENSULFONSYRE , mono-C16-24-alkyl derivatives, Calcium salts, Destillater petroleum hydrogenbehandlede med, Distillates Petroleum Hydrotreated Light

Farepiktogrammer

Signalord Fare

Faresætninger

H304 Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.

Sikkerhedssætninger

Forebyggelse

Følg anvisningerne for god kemikaliehygiejne.

Reaktion

P301 + P310 I TILFÆLDE AF INDTAGELSE: Ring omgående til en GIFTINFORMATION/læge.
P331 Fremkald IKKE opkastning.

Opbevaring

P405 Opbevares under lås.

Bortskaffelse

P501 Indholdet/holderen bortskaffes i overensstemmelse med lokale/regionale/nationale/internationale forskrifter.

Yderligere oplysninger på etiketten

EUH208 - Indeholder BENZENSULFONSYRE , mono-C16-24-alkyl derivatives, Calcium salts.
Kan udløse allergisk reaktion.
EUH066 - Gentagen kontakt kan give tør eller revnet hud.

2.3. Andre farer

Ikke et/en PBT- eller vPvB-stof eller blanding. Brændbart.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.2. Blandinger

Almen information

Kemisk navn	%	CAS-nr. / EF-nr.	REACH-registreringsnr.	INDEKS-nr.	Noter
Distillates Petroleum Hydrotreated Light	80 - 90	64742-47-8 265-149-8	-	649-422-00-2	
Klassificering:	DSD: Xn;R65 CLP: Asp. Tox. 1;H304				
Destillater petroleum hydrogenbehandlede med	5 - 15	64742-46-7 265-148-2	-	649-221-00-X	Note N
Klassificering:	DSD: Carc. Cat. 2;R45 CLP: Asp. Tox. 1;H304, Acute Tox. 4;H332, Carc. 1B;H350, Aquatic Chronic 2;H411				N N
BENZENSULFONSYRE , mono-C16-24-alkyl derivatives, Calcium salts	0,1 - 1	- 274-263-7	01-2119492616-28	-	
Klassificering:	DSD: - CLP: Skin Sens. 1B;H317				

Liste over forkortelser og symboler, der evt. er anvendt ovenfor

DSD: Direktiv 67/548/EØF.

CLP: Forordning nr. 1272/2008.

#: Der foreligger EU-grænseværdier for erhvervsmæssig eksponering for dette stof.

M:M-faktor

PBT: persistent, bioakkumulerende og toksisk stof.

vPvB: meget persistent og meget bioakkumulerende stof.

Alle koncentrationer er i vægtprocent, medmindre indholdsstoffet er en gas. Gaskoncentrationer er i volumenprocent.

Note N: The classification as a carcinogen need not apply if the full refining history is known and it can be shown that the substance from which it is produced is not a carcinogen.

Bemærkninger vedrørende sammensætning

Den fulde ordlyd af alle R- og H-sætninger findes under punkt 16.

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

Almen information

Lægepersonalet skal være opmærksom på de anvendte materialer og tage de nødvendige forholdsregler af hensyn til egen beskyttelse.

4.1. Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger

Indånding	Søg frisk luft. Hvis der opstår symptomer eller disse varer ved tilkald lægen.
Hudkontakt	Vask med sæbe og vand. Søg læge ved vedvarende irritation.
Øjenkontakt	Skyl med vand. Søg læge ved vedvarende irritation.
Indtagelse	Kontakt øjeblikkeligt en læge eller en forgiftningsklinik. Skyl munden. Fremkald IKKE opkastning. Hvis opkastning indtræffer, holdes hovedet lavt, så der ikke kommer maveindhold i lungerne.

4.2. Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Aspiration kan forårsage lungeødem og pneumonitis.

4.3. Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig

Foretag almindelig støtteforanstaltninger og behandl symptomatisk. Den tilskadekomne skal holdes under observation. Symptomerne kan optræde forsinket.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

Generelle brandfarer Brandbar væske.

5.1. Slukningsmidler

Egnede slukningsmidler Alkoholbestandigt skum. Pulver. Tørkemikalier. Carbondioxid (CO₂).

Uegnede slukningsmidler Der må ikke anvendes vandstråle, da den vil sprede branden.

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen Ved brand kan der dannes sundhedsfarlige gasser.

5.3. Anvisninger for brandmandskab

Særlige beskyttelsesmidler for brandmandskab Ved brand skal der anvendes uafhængigt, luftforsynet åndedrætsværn og heldragt.

Særlige brandbekæmpelsesforanstaltninger Emballager, der udsættes for varme, nedkøles med vand og fjernes fra brandstedet, hvis det kan ske uden risiko.

Specifikke fremgangsmåder Benyt almindelige brandslukningsprocedurer og tag risikoen ved andre involverede materialer i betragtning.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

6.1. Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer

For ikke-indsatspersonel Hold al ikke nødvendigt personale væk. Hold personer borte fra og imod vindretningen i forhold til spild/lækage. Bær passende beskyttelsesudstyr og -beklædning under rengøring. Sørg for tilstrækkelig ventilation. Når større udslip ikke kan inddæmnes, skal de lokale myndigheder underrettes. Anvend de personlige værnemidler, der anbefales i sikkerhedsdatabladets punkt 8.

For indsatspersonel Hold al ikke nødvendigt personale væk. Anvend de personlige værnemidler, der anbefales i sikkerhedsdatabladets punkt 8.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger Undgå udledning til kloak, jord og vandmiljø.

6.3. Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning Påsprøjt vand for at begrænse dampudviklingen og sprede dampskyernes vinddrift.

Store spild: Stop stofstrømmen, hvis dette er risikofrit. Inddæm det spildte stof hvor dette er muligt. Opsuges med vermikulit, tørt sand eller jord og anbringes i beholdere. Spul området med vand efter opsamling af spildt materiale.

Lille spild: Tør op med absorberende materiale (f.eks. lærred, uld). Rengør overfladen omhyggeligt for at fjerne resterne efter forureningen.

Returner aldrig spild til genbrug i originale beholdere.

6.4. Henvisning til andre punkter Anvend de personlige værnemidler, der anbefales i sikkerhedsdatabladets punkt 8. For affaldsbortskaffelse, se sikkerhedsdatabladets punkt 13.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering Undgå langvarig eller gentagen kontakt med huden. Undgå vedvarende eksponering. Må kun bruges på steder med god ventilation. Anvend egnede personlige værnemidler. Vask hænderne grundigt efter brug. Følg anvisningerne for god kemikaliehygiejne.

7.2. Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed Opbevares under lås. Holdes væk fra varme og antændelseskilder. Opbevares i tæt lukket originalemballage. Opbevares væk fra uforligelige materialer (se afsnit 10 i sikkerhedsdatabladet).

7.3. Særlige anvendelser Ikke kendt.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/personlige værnemidler

8.1. Kontrolparametre

Grænseværdier for erhvervmæssig eksponering

Tyskland. DFG MAK-liste (vejledende erhvervmæssige eksponeringsgrænser (OEL)). Kommissionen for undersøgelse af sundhedsfarer i forbindelse med kemiske forbindelser på arbejdspladsen (DFG)

Bestanddele	Type	Værdi	Tilstandsform
Distillates Petroleum Hydrotreated Light (CAS 64742-47-8)	GV (tidsafvejet gennemsnit)	5 mg/m ³	Respirable aerosol fraction
		350 mg/m ³	Damp.
		50 ppm	Damp.

Biologiske grænseværdier Der findes ingen biologiske grænseværdier for indholdsstoffet/indholdsstofferne.

Anbefalede målemetoder Følg gængse overvågningsprocedurer.

De afledte nuleffektniveauer (DNELs) Ikke kendt.

Beregnete nuleffekt-koncentrationer (PNEC) Ikke kendt.

8.2. Eksponeringskontrol

Egnede foranstaltninger til eksponeringskontrol Der skal være god almen ventilation (normalt 10 luftskift pr. time). Ventilationsraten skal tilpasses forholdene. Hvis det er relevant, skal der anvendes lukkede systemer, lokal udsugning eller andre tekniske foranstaltninger for at holde de luftbårne koncentrationer under de anbefalede grænseværdier. Hvis der ikke er fastsat grænseværdier, skal de luftbårne niveauer holdes på et acceptabelt niveau.

Individuelle beskyttelsesforanstaltninger som f.eks. personlige værnemidler

Almen information Personlige værnemidler skal vælges i overensstemmelse med gældende CEN standarder og i samarbejde med leverandøren af personlige værnemidler.

Beskyttelse af øjne/ansigt Bær sikkerhedsbriller med sideskærme (eller beskyttelsesbriller).

Beskyttelse af hud

- Beskyttelse af hænder Brug passende kemiskbestandige handsker.

- Andet Brug særligt arbejdstøj.

Åndedrætsværn Brug egnet åndedrætsværn, hvis effektiv ventilation ikke er mulig.

Farer ved opvarmning Brug egnet termisk beskyttelsestøj, når det er nødvendigt.

Hygiejniske foranstaltninger Sørg altid for god personlig hygiejne. Vask hænder, før der spises, drikkes og/eller ryges samt efter endt arbejde. Vask rutinemæssigt arbejdstøj for at få fjernet forurenende stoffer.

Foranstaltninger til begrænsning af eksponering af miljøet Miljøchefen skal underrettes om alle større udslip.

PUNKT 9: Fysiske og kemiske egenskaber

9.1. Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber

Udseende

Tilstandsform Væske.

Tilstandsform Væske.

Farve Klar.

Lugt Vanilje.

Lugttærskel Ikke kendt.

pH Ikke relevant

Smeltepunkt/frysepunkt Ikke etableret

Begyndelseskogepunkt og kogepunktsinterval 195 °C (383 °F)

Flammepunkt 79,0 °C (174,2 °F) Tag, lukket digel

Fordampningshastighed < 0,7 BuAc

Antændelighed (fast stof, luftart) Ikke relevant.

Øvre/nedre antændelses- eller eksplosionsgrænser

Antændelsesgrænse - nedre (%) Ikke kendt.

Antændelsesgrænse - øvre (%) Ikke kendt.

Damptryk	< 0,1 mm Hg @ 20°C
Dampmassefylde	4,7
Relativ massefylde	Ikke kendt.
Opløselighed	
Opløselighed (vand)	< 0,1 %
Fordelingskoefficient (n-oktanol/vand)	> 1
Selvantændelsestemperatur	Ikke etableret
Dekomponeringstemperatur	Ikke etableret
Viskositet	Ikke etableret
Eksplorative egenskaber	Ikke eksplosiv.
Oxiderende egenskaber	Oxiderer ikke.
9.2. Andre oplysninger	
Forbrændingsvarme	> 30 kJ/g
Procent flygtighed	96 - 99 %
Massefylde	0,79 - 0,81 @ 20°C
Flygtig organisk forbindelse (VOC)	0 % per US State and Federal Consumer Product Regulations

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet	Produktet er stabilt og reagerer ikke ved almindelige anvendelsesforhold, opbevaring og transport.
10.2. Kemisk stabilitet	Materialet er stabilt under normale betingelser.
10.3. Risiko for farlige reaktioner	Ingen farlige reaktioner kendt ved normalt brug under normale forhold.
10.4. Forhold, der skal undgås	Undgå temperaturer, der overstiger flammepunktet. Kontakt med uforenelige materialer.
10.5. Materialer, der skal undgås	Stærkt oxiderende stoffer.
10.6. Farlige nedbrydningsprodukter	Kuliliter.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

Almen information	Erhvervsmæssig eksponering til stoffet eller blandingen kan forårsage bivirkninger.
Oplysninger om sandsynlige eksponeringsveje	
Indånding	Kan forårsage allergi- eller astmasymptomer eller åndedrætsbesvær ved indånding. Langvarig indånding kan være skadeligt.
Hudkontakt	Kan forårsage allergisk hudreaktion.
Øjenkontakt	Direkte kontakt med øjnene kan forårsage midlertidig irritation.
Indtagelse	Kemisk betinget lungebetændelse kan opstå, hvis produktet kommer i lungerne ved indtagelse eller opkastning.
Symptomer	Aspiration kan forårsage lungeødem og pneumonitis.
11.1. Oplysninger om toksikologiske virkninger	
Akut toksicitet	Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
Hudætsning/-irritation	Længerevarende hudkontakt kan forårsage forbigående irritation.
Alvorlig øjenskade/øjenirritation	Direkte kontakt med øjnene kan forårsage midlertidig irritation.
Respiratorisk sensibilisering	Ikke luftvejssensibiliserende.
Hudsensibilisering	Dette produkt forventes ikke at forårsage hudoverfølsomhed.
Kimcellemutagenicitet	Der er ingen tilgængelige data, der indikerer at produktet eller nogen tilstedeværende bestanddele i højere koncentrationer end 0,1% er mutagene eller gentoksiske.
Carcinogenicitet	Dette produkt anses af IARC, ACGIH, NTP og OSHA ikke for at være kræftfremkaldende.
Hungary. 26/2000 EüM Ordinance on protection against and preventing risk relating to exposure to carcinogens at work (as amended)	
Destillater petroleum hydrogenbehandlede med (CAS 64742-46-7)	
Reproduktionstoksicitet	Dette produkt forventes ikke at have virkninger på reproduktion eller udvikling.
Specifik målorgantoksicitet – enkelt eksponering	Ikke klassificeret.

Specifik målorgantoksicitet – gentagen eksponering	Ikke klassificeret.
Aspirationsfare	Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
Oplysninger om indholdsstoffer i en blanding eller oplysninger om selve blandingen	Ingen oplysninger tilgængelige.
Andre oplysninger	Ingen kendte.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

12.1. Toksicitet Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt hvad angår farlig for vandmiljøet, akut fare. På grund af hel eller delvis mangel på data er klassificering ikke mulig hvad angår farlig for vandmiljøet, langvarig fare.

Bestanddele	Art	Testresultater
Distillates Petroleum Hydrotreated Light (CAS 64742-47-8)		
Akvatisk		
Fisk	LC50	Regnbueørred, donaldson ørred (Onchorhynchus mykiss)
		2,9 mg/l, 96 timer

12.2. Persistens og nedbrydelighed Ikke naturlig bionedbrydelig.

12.3. Bioakkumuleringspotentiale

Fordelingskoefficient (n-octanol/vand) (log Kow)

LPS® LST < 1
> 1

Biokoncentreringsfaktor (BCF) Ikke kendt.

12.4. Mobilitet i jord Der foreligger ingen data.

12.5. Resultater af PBT- og vPvB-vurdering Ikke et/en PBT- eller vPvB-stof eller blanding.

12.6. Andre negative virkninger Ingen kendte.

PUNKT 13: Bortskaffelse

13.1. Metoder til affaldsbehandling

Resterende affald Bortskaffes i overensstemmelse med gældende bestemmelser. Tomme beholdere og indre beholdere kan tilbageholde produktrester. Materialet og dets beholder skal bortskaffes på en sikker måde (se: anvisninger vedrørende bortskaffelse).

Forurenet emballage Da tomme beholdere kan indeholde produktrester, skal advarslerne på etiketterne stadig følges, når beholderen er tømt. Tomme beholdere skal tages til en godkendt affaldsdeponeringssted for genbrug eller bortskaffelse.

Europæisk affaldskode Affaldskoderne skal fastsættes i overensstemmelse mellem bruger, producent og affaldsbortskaffelsesfirma.

Bortskaffelsesmetoder / information Opsamles med henblik på genvinding eller bortskaffes i forseglede beholdere til godkendt modtagestation. Indholdet/beholderen bortskaffes i overensstemmelse med lokale/regionale/nationale/internationale forskrifter.

Særlige forholdsregler Bortskaffes i henhold til alle gældende regler.

PUNKT 14: Transportoplysninger

ADR

14.1. - 14.6.: Er ikke omfattet af de internationale regler om transport af farligt gods.

RID

14.1. - 14.6.: Er ikke omfattet af de internationale regler om transport af farligt gods.

ADN

14.1. - 14.6.: Er ikke omfattet af de internationale regler om transport af farligt gods.

IATA

14.1. - 14.6.: Er ikke omfattet af de internationale regler om transport af farligt gods.

IMDG

14.1. - 14.6.: Er ikke omfattet af de internationale regler om transport af farligt gods.

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II til MARPOL og IBC-koden Ikke etableret.

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø

EU-bestemmelser

Forordning (EF) nr. 1005/2009 om stoffer, der nedbryder ozonlaget, bilag I og II, med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifte, Bilag I med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EU) nr. 649/2012 om eksport og import af farlige kemikalier, bilag I, del 1 med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EU) nr. 649/2012 om eksport og import af farlige kemikalier, bilag I, del 2 med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EU) nr. 649/2012 om eksport og import af farlige kemikalier, bilag I, del 3 med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EU) nr. 649/2012 om eksport og import af farlige kemikalier, bilag V med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EF) nr. 166/2006 bilag II Register over udledning og overførsel af forurenende stoffer, med ændringer

Ikke opført på listen.

Forordning (EF) nr. 1907/2006, REACH Artikel 59(10) Kandidatliste, som publiceret af ECHA

Ikke opført på listen.

Tilladelser

Forordning (EF) nr. 1907/2006 REACH, bilag XIV om stoffer der er underlagt godkendelse, med senere ændringer

Ikke opført på listen.

Begrænsninger for anvendelse

Forordning (EF) nr. 1907/2006, REACH Bilag XVII Stoffer underlagt begrænsninger vedrørende markedsføring og anvendelse med ændringer

Destillater petroleum hydrogenbehandlede med (CAS 64742-46-7)

Direktiv 2004/37/EF: om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer eller mutagener, med ændringer

Destillater petroleum hydrogenbehandlede med (CAS 64742-46-7)

Andre EU-bestemmelser

Direktiv 2012/18/EU om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, med ændringer

Ikke opført på listen.

Andre reguleringer

Produktet er klassificeret og mærket i overensstemmelse med Regulativ (EC) 1272/2008 (CLP-forordning) samt tilføjelser. Dette sikkerhedsdatablad opfylder kravene i forordning (EF) nr. 1907/2006, med ændringer. Tillægsinformation er givet i sikkerhedsdatabladet.

Nationale bestemmelser

Følg de nationale regler for arbejde med kemiske stoffer.

15.2.

Kemikaliesikkerhedsvurdering

Der er ikke foretaget nogen kemikaliesikkerhedsvurdering.

PUNKT 16: Andre oplysninger

Liste over forkortelser

Ikke kendt.

Referencer

Ikke kendt.

Information om den vurderingsmetode, der er anvendt til klassificering af blandingen

Klassificering med hensyn til helbreds- og miljømæssige farer er udledt af en kombination af beregningsmetoder og testdata, hvis disse er tilgængelige.

Fuldstændig ordlyd af alle R-sætninger, faresætninger og/eller sikkerhedssætninger i punkt 2 til 15

R45 Kan fremkalde kræft.

R65 Farlig: kan give lungeskade ved indtagelse.

H304 Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.

H317 Kan forårsage allergisk hudreaktion.

H332 Farlig ved indånding.

H350 Kan fremkalde kræft.

H411 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

Oplysninger om revision

Der er foretaget væsentlige ændringer i dette dokument og det bør læses i sin helhed.

Oplysninger om uddannelse

Følg træningsanvisningerne ved håndtering af dette materiale.

Ansvarsfraskrivelse

Rocol kan ikke forudse alle de forhold, under hvilke disse informationer og dette produkt eller andre fabrikanters produkter, som bliver brugt sammen med dette produkt, kan blive anvendt. Det er brugerens ansvar at sørge for, at produktet håndteres, lagres og bortskaffes under sikre forhold, og ansvaret for tab, skade på personer og ting eller udgifter på grund af fejlagtig brug påhviler ligeledes brugeren. Oplysningerne i dette sikkerhedsdatablad er korrekte ifølge vores bedste viden, oplysninger og tro på datoen for dets offentliggørelse. De givne oplysninger er kun tiltænkt som en vejledning i sikker håndtering, anvendelse, forarbejdning, opbevaring, transport, bortskaffelse og udledning og skal ikke betragtes som en garanti eller kvalitetsspecifikation. Oplysningerne vedrører kun det specifikt betegnede materiale og gælder ikke nødvendigvis for sådant materiale anvendt i kombination med et andet materiale eller i en proces, medmindre dette er angivet i teksten.